

OE-127

October-2019

B.Com., Sem.-III

**CE-201 (A) : Cost Accounting – I
(Advance Accounting & Auditing)**

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) પડતરનાં હિસાબોનાં ફાયદા અને ગેરફાયદાઓની ચર્ચા કરો. 14
- અથવા
- (A) (i) સમાન પડતર પદ્ધતિનાં ફાયદા અને મર્યાદાઓ સમજાવો. 7
- (ii) પડતરનું વર્તણૂક કે ગુણ પ્રમાણેનું વર્ગીકરણ સમજાવો. 7
- (B) યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો : (ગમે તે ચાર) 4
- (1) સાબુ બનાવતી કંપની પડતરની કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે ?
- (a) પ્રક્રિયા પડતર (b) સેવા પડતર
- (c) જોબ પડતર (d) બેચ પડતર
- (2) નીચેના પૈકી કઈ પડતરની પદ્ધતિ (Costing method) નથી ?
- (a) સમાવેશી પડતર (b) કરાર પડતર
- (c) એકમ પડતર (d) વિવિધ પડતર
- (3) ઔષધ (દવા) બનાવતી કંપની કઈ પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરે છે ?
- (a) બેચ પડતર (b) જોબ પડતર
- (c) એકમ પડતર (d) કરાર પડતર
- (4) ટેલિફોન બિલ નીચેનામાંથી કયા ખર્ચમાં સમાવી શકાય ?
- (a) અર્ધચલિત ખર્ચ (b) ચલિત ખર્ચ
- (c) સ્થિર ખર્ચ (d) એકપણ નહીં
- (5) જેમાં ચલિત અને સ્થિર બંને પડતરનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે તેને કઈ પડતર કહેવાય ?
- (a) સમાવેશી પડતર (b) ઐતિહાસિક પડતર
- (c) સીમાંત પડતર (d) પ્રમાણ પડતર
- (6) રસાયણ ઉદ્યોગનું પડતરનું એકમ _____
- (a) લિટર/ગેલન/કિલો (b) ટન/કિલો
- (c) બેરલદીઠ (d) કિલો/ક્વિન્ટલ

2. (A) તકષવત સમજાવો : (ગમે તે બે)

14

- (1) માલસામાનનું બિનકાર્ડ અને ખાતાવહી
- (2) જિત અંતર્ગત ખરીદી અને પ્રણાલીગત ખરીદી
- (3) માલસામાનની સામાયિક ગણતરી અને સતત ગણતરી

અથવા

(A) (1) એક કંપનીના વાપરેલા માલસામાનનાં વ્યવહારો નીચે મુજબ છે. તા.1-4-2019 નો શરૂઆતનો સ્ટોક 1,000 એકમો એકમદીઠ ₹ 10 લેખે.

7

આવક			જાવક	
તારીખ	એકમો	એકમદીઠ ભાવ (₹)	તારીખ	એકમો
10-4-2019	400	12	04-5-2019	220
20-4-2019	200	15	25-5-2019	1400
22-5-2019	200	18	05-6-2019	160
29-5-2019	400	20		

તારીખ 4-5-2019 અને 25-5-2019 ની જાવકની કિંમત નક્કી કરવા માટે અનુક્રમે લિક્ષો અને ક્ષિપ્તો પદ્ધતિ અપનાવાઈ છે.

તારીખ 1-6-2019 થી જાવકનાં મૂલ્યાંકન માટે ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિનો ઉપયોગ નક્કી કરવામાં આવ્યું છે. માલસામાનનું સ્ટોક પત્રક તૈયાર કરો.

(2) નીચેની માહિતી પરથી ગણતરી કરો :

7

- (i) આર્થિક વરદી જથ્થો
- (ii) વરદી સપાટી
- (iii) લઘુત્તમ સપાટી
- (iv) ગુરુત્તમ સપાટી
- (v) સરેરાશ સપાટી (આર્થિક વરદી જથ્થાને આધારે)
- (vi) સલામતી જથ્થો
- (vii) ભય સપાટી

ત્રિમાસિક વપરાશ	1,250 એકમો
વરદી મૂકવાનો ખર્ચ	₹ 20
વાર્ષિક વહન ખર્ચ (એકમદીઠ)	₹ 5
એકમદીઠ કિંમત	₹ 50
વરદી મુદત	5 થી 15 દિવસ
સરેરાશ દૈનિક વપરાશનાં એકમો	15 એકમો
મહત્તમ દૈનિક વપરાશ	20 એકમો
તાત્કાલિક ખરીદી માટે લાગતો વધુમાં વધુ સમય	4 દિવસ

(B) યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો : (ગમે તે ચાર)

- (1) માલ મેળવતાં લાગતો સમય : 4 થી 8 અઠવાડિયાં, વરદી સપાટી : 20,000 એકમો, માલનો વધુમાં વધુ વપરાશનાં એકમો કેટલા ?
- (a) 2,000 એકમો (b) 2,500 એકમો
(c) 3,000 એકમો (d) 5,000 એકમો
- (2) માલસામાનની વપરાશ 4,80,000 એકમો, શરૂઆતનો સ્ટોક 32,000 એકમો, આખરનો સ્ટોક 64,000 એકમો. માલસામાનની ખરીદી કેટલી ?
- (a) 4,48,000 એકમો (b) 5,12,000 એકમો
(c) 3,84,000 એકમો (d) 6,12,000 એકમો
- (3) જો માલસામાન "અ" ની લઘુત્તમ સપાટી અને સરેરાશ સ્ટોક સપાટી અનુક્રમે 5,000 એકમો અને 11,250 એકમો હોય તો આર્થિક વરદી જથ્થો.
- (a) 10,500 એકમો (b) 12,500 એકમો
(c) 11,500 એકમો (d) 8,250 એકમો
- (4) વરદી સપાટી – માલ મેળવતાં લાગતા સરેરાશ સમયની સરેરાશ વપરાશ = _____
- (a) ગુરુત્તમ સપાટી (b) લઘુત્તમ સપાટી
(c) વરદી સપાટી (d) સરેરાશ સપાટી
- (5) અસામાન્ય બગાડના ખર્ચને તેની પડતર કિંમતે _____
- (a) પડતરમાં સમાવી લેવામાં આવે છે.
(b) નફા-નુકસાન ખાતે લઈ જવામાં આવે છે.
(c) માલસામાનના ખર્ચમાં ઉમેરી દેવામાં આવે છે.
(d) કારખાના ખર્ચમાં ઉમેરવામાં આવે છે.
- (6) કઈ પદ્ધતિમાં આખર સ્ટોકની કિંમત ચાલુ બજાર ભાવની કિંમત નજીક હોય છે ?
- (a) લિક્ષો પદ્ધતિ (b) ફિક્ષો પદ્ધતિ
(c) ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ (d) નિશ્ચિત ભાવ પદ્ધતિ

3. (A) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)

- (1) પ્રત્યક્ષ મજૂરી અને પરોક્ષ મજૂરી
(2) મજૂર ફેરબદલી દરનાં કારણો
(3) સમય વેતન પ્રથા અને કાર્ય વેતન પ્રથા
(4) નફાભાગ યોજના

અથવા

અન્ય માહિતી :

વિગત	ઉત્પાદન વિભાગ			સેવા વિભાગ	
	X	Y	Z	M	N
પ્રત્યક્ષ મજૂરી (₹)	15,000	10,000	15,000	7,500	2,500
ચંત્રોની કિંમત (₹)	3,00,000	4,00,000	5,00,000	25,000	25,000
રોકાયેલ જગ્યા (ચો.મી.)	2,000	2,500	3,000	2,000	500
ચંત્રનો હોર્સ પાવર	60	30	50	10	-
લાઈટ પોઈન્ટ્સ	10	15	20	10	5
કામના કલાકો	6,226	4,028	4,066	-	-

સેવા વિભાગનાં ખર્ચાની કાળવણી નીચે પ્રમાણે કરવી :

વિગત	X	Y	Z	M	N
સેવા વિભાગ - M	20%	30%	40%	-	10%
સેવા વિભાગ - N	40%	20%	30%	10%	-

જો એકમદીઠ માલસામાન ખર્ચ ₹ 250 અને મજૂરી ₹ 150 થાય છે અને એક એકમ ત્રણેય ઉત્પાદન વિભાગો X, Y અને Z માંથી પસાર થતાં અનુક્રમે 4, 6 અને 2 કલાક લાગે છે.

ઉપરની માહિતી પરથી ગણતરી કરો :

- (1) બધા વિભાગો વચ્ચે પરોક્ષ ખર્ચની કાળવણી.
- (2) સેવા વિભાગનાં ખર્ચાની ઉત્પાદન વિભાગો વચ્ચે વહેંચણી
- (3) કલાકદીઠ ઉત્પાદનનો દર શોધો.
- (4) એકમદીઠ ઉત્પાદન પડતર

અથવા

(A) (i) નીચે આપેલી માહિતી પરથી ચંત્ર નંબર - 555 યાંત્રિક કલાક દરની ગણતરી કરો :

- (1) ચંત્રની કિંમત - ₹ 10,72,000
- (2) ચંત્રની ભંગાર કિંમત - ₹ 76,800
- (3) ચંત્ર ગોઠવવાનો ખર્ચ - ₹ 28,800
- (4) ચંત્રનું ઉપયોગી આયુષ્ય - 16 વર્ષ

- (5) કારખાનાનું ભાડું (વાર્ષિક) – ₹ 76,800
(કારખાનાની કુલ જગ્યામાં બીજા એક સરખાં પાંચ ચંત્રો ગોઠવાયેલા છે.)
- (6) ચંત્ર નંબર-555 નું વીમા પ્રીમિયમ (વાર્ષિક) – ₹ 21,440
- (7) ચંત્ર નંબર-555 નો પાવર વપરાશ (વાર્ષિક) – ₹ 1,92,000
- (8) સુપરવાઈઝરનો પગાર માસિક – ₹ 9,600
(સુપરવાઈઝર પોતાનો 3/4 ભાગનો સમય બધાં જ ચંત્રોનાં સુપરવિઝન પાછળ સરખો ગાળો છે)
- (9) કામદારોનું (કામદાર દીઠ) માસિક વેતન ₹ 11,520
(કારખાનામાં કુલ છ (6) કામદારો છે જેઓ બધાં ચંત્રો પર સરખી દેખરેખ રાખે છે.)
- (10) કારખાનાની વીજળી બત્તી (છ માસિક) – ₹ 57,600
(કારખાનાનાં કુલ 30 લાઈટ પોઈન્ટસમાંથી ચંત્ર નંબર-555 10 પોઈન્ટસનો ઉપયોગ કરે છે.)
- (11) ચંત્ર નંબર-555 નો પાવર વપરાશ કલાકદીઠ 4 યુનિટ છે. યુનિટનો ભાવ ₹ 6.
- (12) ચંત્ર નંબર-555 નું ઉપયોગી આયુષ્ય દરમિયાન સમારકામ તથા નિભાવ ખર્ચ – ₹ 2,56,000

(ii) તકાવત સમજાવો : કારખાના પરોક્ષ ખર્ચની ઓછી વસૂલાત અને વધુ વસૂલાત. 7

(B) યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો : (ગમે તે ત્રણ) 3

- (1) અર્ધચલિત ખર્ચોનું પૃથક્કરણ કરવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે ?
- (a) યુગપત સમીકરણ
(b) પરોક્ષ પદ્ધતિ
(c) પ્રયત્ન અને ભૂલની પદ્ધતિ
(d) ઉચ્ચ અને નિમ્ન આંકની પદ્ધતિ
- (2) સેવા વિભાગોના ખર્ચની ફાળવણી કરવા માટે કઈ પદ્ધતિનો ઉપયોગ થાય છે ?
- (a) આલેખ રજૂઆત પદ્ધતિ
(b) લઘુત્તમ વર્ગ પદ્ધતિ
(c) તુલના પદ્ધતિ
(d) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ

- (3) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનાનો ખર્ચ જુદા જુદા વિભાગો વચ્ચે કઈ રીતે ફાળવવામાં આવે છે ?
- (a) પરોક્ષ મજૂરીના આધારે
(b) કામદારોની સંખ્યાના આધારે
(c) પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકના આધારે
(d) પ્રત્યક્ષ મજૂરીના આધારે
- (4) એક કારખાનામાં યંત્રના ભાગે આવતા માસિક સ્થિર ખર્ચા ₹ 21,000 છે અને કલાકદીઠ ચલિત ખર્ચ ₹ 8 છે. સામાન્ય રીતે યંત્ર એક માસમાં 500 કલાક ચાલે છે. જો એક જોબને યંત્રના 200 કલાક લાગે છે. તો તે જોબના ફાળે આવતો પરોક્ષ ખર્ચ કેટલો હશે ?
- (a) ₹ 8,000 (b) ₹ 12,000
(c) ₹ 15,000 (d) ₹ 10,000
- (5) પ્રાથમિક પડતર ₹ 1,25,000 હોય અને કારખાના ખર્ચ ₹ 25,000 હોય તો કારખાના ખર્ચ પ્રાથમિક પડતર કેટલા ટકા ગણાય ?
- (a) 15% (b) 25%
(c) 30% (d) 20%

OE-127

October-2019

B.Com., Sem.-III**CE-201 (A) : Cost Accounting – I
(Advance Accounting & Auditing)**

Time : 2.30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Discuss the advantages and limitations of Cost Accounting. 14
- OR**
- (A) (i) Explain advantages and limitations of uniform costing. 7
- (ii) Explain : Behaviourwise classification of cost. 7
- (B) Select appropriate alternative : (Any four) 4
- (1) Which costing method is used in soap making company ?
- (a) Process costing (b) Service costing
- (c) Job costing (d) Batch costing
- (2) Which one of the following is not costing method ?
- (a) Absorption costing (b) Contract costing
- (c) Unit cost (d) Multiple cost
- (3) Which Cost accounting method is used in Pharma- medicine industry ?
- (a) Batch costing (b) Job costing
- (c) Unit costing (d) Contract costing
- (4) Telephone bill is included in which of the following expenses ?
- (a) Semi-Variable (b) Variable
- (c) Fixed (d) None of the above
- (5) What is called when variable and fixed cost is included in Cost Accounts ?
- (a) Absorption costing (b) Historical costing
- (c) Marginal costing (d) Standard costing
- (6) Cost unit of Chemical industry is _____.
- (a) Per litre/gallon/kg. (b) Per ton/kg.
- (c) Per barrel (d) Per kg./quintal

2. (A) Explain the difference : (Any two)
- (1) Bin card and stock ledger of materials
 - (2) JIT Purchase and Traditional purchase
 - (3) Periodical check and perpetual check of materials

OR

- (A) (1) The following are transactions of the material used by one company. Opening stock on 1-4-2019 was 1,000 units at ₹ 10 per unit.

Receipts			Issues	
Date	Units	Rate per unit ₹	Date	Units
10-4-2019	400	12	04-5-2019	220
20-4-2019	200	15	25-5-2019	1400
22-5-2019	200	18	05-6-2019	160
29-5-2019	400	20		

The issues date 4-5-2019 and 25-5-2019 are priced on LIFO and FIFO methods respectively. From 1-6-2019 it was decided to use weighted average method, for pricing issues. From the above information prepare Stock Register.

- (2) From the following information calculate :
- (i) Economic ordering quantity
 - (ii) Re-ordering stock level
 - (iii) Minimum stock level
 - (iv) Maximum stock level
 - (v) Average stock level (on the basis of EOQ)
 - (vi) Safety stock level
 - (vii) Danger stock level

Three months consumption	1,250 units
Cost of placing an order	₹ 20
Annual carrying cost per unit	₹ 5
Price per unit	₹ 50
Ordering (delivery) Period	5 days to 15 days
Average daily consumption	15 units
Maximum daily consumption	20 units
Maximum time of emergency procurement	4 days

(B) Select appropriate alternative : (Any four)

- (1) Re-order period : 4 to 8 weeks, Re-ordering level: 20,000 units, then what will be the maximum consumptions ?
- (a) 2,000 units (b) 2,500 units
(c) 3,000 units (d) 5,000 units
- (2) Material consumption 4,80,000 units, Opening stock 32,000 units, Closing stock 64,000 units. Then what will be the material purchase ?
- (a) 4,48,000 units (b) 5,12,000 units
(c) 3,84,000 units (d) 6,12,000 units
- (3) If the minimum stock level and average stock level of raw material "A" are 5,000 units and 11,250 units respectively. Find out the economic order quantity (EOQ).
- (a) 10,500 units (b) 12,500 units
(c) 11,500 units (d) 8,250 units
- (4) Ordering level - Average Consumption of Average Delivery Time = _____
- (a) Maximum Level (b) Minimum Level
(c) Ordering Level (d) Average Level
- (5) Abnormal Wastage at its cost price is
- (a) Included in cost (b) Charged to Profit & Loss A/c.
(c) Added to material cost (d) Included in factory expenses
- (6) In which method stock is valued at a price which is almost nearer to current market price ?
- (a) LIFO (b) FIFO
(c) Weighted Average (d) Fixed Price Method

3. (A) Write short notes on : (Any two)

- (1) Direct Labour and Indirect Labour
(2) Causes of Labour Turnover rate
(3) Time-rate wage and piece-rate wage methods
(4) Profit sharing plan

OR

- (A) (i) Information of a factory for specific month :
Actual production 1,500 units in 200 hours.

Per hour wage rate ₹ 15

Standard time for production (per unit) 10 minutes

Calculate wages as per –

- (1) Piece wage plan
- (2) Time wage plan
- (3) Halsey wage plan
- (4) Rowan wage plan

- (ii) From the following information of Naman Ltd. calculate labour turnover rate on the basis of

- (1) Separation method
- (2) Replacement method (on the basis of newly appointed workers)
- (3) Flux method
- (4) Equivalent Annual turnover rate by all the three methods

Number of workers at the beginning of the year	7,600
Number of workers at the end of the year	8,400
Number of workers resigned during the year	80
Number of workers retired during the year	320
Number of workers newly appointed during the year	1,500
(Of which 300 workers were taken under the expansion plan)	

- (B) Select appropriate alternative : (Any three)

- (1) The following information has been obtain from the production department of a factory :

Number of workers at the beginning of the year – 3,400

Number of workers who left during the year – 600

Total appointment during the year – 1000

Number of workers newly recruited – 200

Calculate labour turnover rate by replacement method.

(a) 21.22%	(b) 23%
(c) 22.22%	(d) 23.22%

(2) The standard time for a particular job is 10 hours, Actual time taken is 8 hours, Wage rate per hour ₹ 50, Direct material cost ₹ 200 and Factory overheads is recovered at 80% of direct wages. Calculate factory cost according to Halsey plan.

- (a) ₹ 1,110 (b) ₹ 1,030
(c) ₹ 1,010 (d) ₹ 2,010

(3) Which one of the following is not considered as 'Incentive wage system' ?

- (a) Halsey Plan
(b) Rowan Plan
(c) Piece wages system with minimum guaranteed wages
(d) Group bonus or Profit Sharing Plan

(4) Which of the following causes is not a genuine cause for "overtime work" ?

- (a) Increase in production targets not anticipated.
(b) Customer's request / pressure for urgent delivery.
(c) Temporary Diversion of labour force to the inauguration ceremony arrangements of a new plant.
(d) Labour shortage.

(5) From which of the following incentive wage system, worker also gets share in the profit and management ?

- (a) Profit sharing (b) Halsey wage system
(c) Co-Partnership (d) Rowen wage system

4. (A) The Madhav Ltd. has three production departments X, Y and Z and two service departments M and N. For the month of April 2019, department expenses are as under : 14

Particulars	₹
Sundries	50,000
Depreciation on machinery	50,000
Rent and rates	25,000
Power	7,500
Indirect wages	7,500
General lighting	3,000

Other Information :

Particulars	Production department			Service department	
	X	Y	Z	M	N
Direct Wages (₹)	15,000	10,000	15,000	7,500	2,500
Cost of Machinery (₹)	3,00,000	4,00,000	5,00,000	25,000	25,000
Area Occupied (in sq. mts)	2,000	2,500	3,000	2,000	500
H.P. of machines	60	30	50	10	—
No. of Lighting points	10	15	20	10	5
Working hours	6,226	4,028	4,066	—	—

Expenses of service departments are to be allocated on the basis of following percentage :

Particulars	X	Y	Z	M	N
Service Department - M	20%	30%	40%	—	10%
Service Department - N	40%	20%	30%	10%	—

An item costs ₹ 250 for raw material, ₹ 150 for wages and it takes 6,4 and 2 hours in department X, Y and Z for completion. From the above information, calculate :

- (1) Distribution of overheads to various departments
- (2) Distribution of expenses of service departments to production departments
- (3) Find out production rate per hour
- (4) Per unit cost of production

OR

- (A) (i) Calculate the machine hour rate of machine No. 555 from the following information :

- (1) Price of machine – ₹10,72,000
- (2) Scrap value of machine – ₹ 76,800
- (3) Installation charges – ₹ 28,800
- (4) Useful life of machine – 16 years.

7

- (5) Rent of the factory per annum – ₹ 76,800
(five other similar machines are arranged in the total space of the factory)
- (6) Insurance premium of machine No.555 (per annum) – ₹ 21,440
- (7) Power consumption of machine No.555 (per annum) – ₹ 1,92,000
- (8) Supervisor's salary (per month) – ₹ 9,600
(supervisor spends 3/4 of his time in the supervision of all machines equally)
- (9) Wages of workers (per worker - per month) – ₹ 11,520
(There were 6 workers in the factory who looks after all the machines equally)
- (10) Electricity for the factory is half-yearly – ₹ 57,600
(Machine No.555 uses 10 light points out of total 30 light points in the factory)
- (11) Power consumption of machine No.555 is 4 units per hour and rate per unit is – ₹ 6
- (12) Repairing and maintenance of machine No,555 (During useful life) – ₹ 2,56,000

(ii) Explain difference between : Over-absorption and Under-absorption of Overheads. 7

(B) Select appropriate alternative : (Any three) 3

- (1) Which methods are used for Segregation of Semi-Variable Overheads ?
- (a) Simultaneous Equations Method
 - (b) Indirect Method
 - (c) Trial and Errors Method
 - (d) High and Low points Method
- (2) Which methods are used for apportioning service departments expenses ?
- (a) Graphic Presentation method
 - (b) Least Square method
 - (c) Comparison method
 - (d) Direct method

(3) Contribution to Employees State Insurance Scheme will be apportioned according to

(a) Indirect labour	(b) Number of workers
(c) Direct labour hour rate	(d) Direct labour

(4) In a factory the fixed expenses allocated to a machine per month are ₹ 21,000 and the variable expenses per hour is ₹ 8. Normally the machine works for 500 hours during the month. The machine was used on a job for 200 hours. Ascertain the overhead chargeable to the job.

(a) ₹ 8,000	(b) ₹ 12,000
(c) ₹ 15,000	(d) ₹ 10,000

(5) If the prime cost is ₹ 1,25,000 and Factory overheads are ₹ 25,000, then what will be percentage of factory overheads on prime cost ?

(a) 15%	(b) 25%
(c) 30%	(d) 20%